

DEFINITIEF

**Rioolstelsel Blaricum, Eemnes en
Laren**

Korte toets

Rekenkamercommissie BEL-gemeenten

project Rioolstelsel Blaricum, Eemnes en Laren
versie Definitief
datum 18 september 2013

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Doel- en vraagstelling	3
2.	(Planning van het) onderhoud in beeld	4
2.1	Blaricum	4
2.2	Eemnes	4
2.3	Laren	5
3.	Financiën en bekostiging in beeld	6
3.1	Blaricum	6
3.2	Eemnes	6
3.3	Laren	7
4.	Conclusies	9
4.1	Blaricum	9
4.2	Eemnes	10
4.3	Laren	10
	Bijlagen	12
	Bijlage I – Normenkader	12
	Bijlage II – Werkwijze	12
	Bijlage III – Geïnterviewde personen	13
	Bijlage IV – Bestudeerde documentatie	13
	Bijlage V – Overzicht jaarlijkse tarieven rioolheffing	13

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Gemeenten hebben op basis van de Wet milieubeheer (Wm) een zorgplicht voor stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater. Ook schrijft de Wm voor dat elke gemeente een Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) moet opstellen. Hierin moet de gemeente aangeven op welke manier zij invulling geeft aan haar zorgtaken. Een goed beheer van het rioolstelsel is van groot maatschappelijk en financieel belang. Gemeenten moeten sturen op een gedegen (planning van het) onderhoud en bekostiging van het rioolstelsel.

Initieel is vanuit een van de raadsfracties van de gemeente Eemnes gevraagd om een kort onderzoek naar het rioolbeheer. Vervolgens hebben ook de fracties van Blaricum en Laren dit verzoek omarmd. De Rekenkamercommissie (RKC) van de BEL-gemeenten heeft daarom een korte toets uitgevoerd naar het beheer van het rioolstelsel. Deze notitie beschrijft de belangrijkste bevindingen.

1.2 Doel- en vraagstelling

Het doel van de korte toets is het bieden van inzicht in wijze waarop het beheer van het rioolstelsel in respectievelijk Blaricum, Eemnes en Laren plaatsvindt. De vraagstelling luidt:

In hoeverre is (de sturing op) het beheer van het rioolstelsel in respectievelijk Blaricum, Eemnes en Laren voldoende effectief en efficiënt?

De bijbehorende deelvragen richten zich op twee aspecten van rioolbeheer: (de planning van) het onderhoud (deelvraag 1 tot en met 3) en de financiën/bekostiging (deelvraag 4 tot en met 7). De deelvragen zijn:

1. Heeft de gemeente een actueel rioleringsplan op basis waarvan onderhoud en (vervangings)investeringen plaatsvinden?
2. Met welke frequentie vindt inspectie van het rioolstelsel plaats?
3. Wat is de omvang (als percentage van het stelsel) van het achterstallig onderhoud/verouderd stelsel en hoe heeft zich dat in de tijd ontwikkeld?
4. Hoe ontwikkelen begrote en gerealiseerde kosten en opbrengsten zich de afgelopen jaren?
5. Hoe verhoudt de activiteitenplanning zich tot de realisatie van onderhoud en investeringen?
6. Wat is de meerjarige prognose van investeringen en kosten op basis van het gemeentelijk rioleringsplan?
7. Wat betekent deze ontwikkeling voor de tarieven van het rioolrecht?

Deze korte toets richt zich dus op de wijze waarop Blaricum, Eemnes en Laren sturen op (de planning van) het onderhoud en de financiën/bekostiging van het rioolstelsel. In deze korte toets maken wij geen milieutechnische analyse van het rioolstelsel en geen rechtmatigheidsanalyse van de rioolrechten, tenzij hier in de interviews nadrukkelijke uitspraken over zijn gedaan die met het oog op de *sturing* wel als relevant aangemerkt kunnen worden. De periode waarop het onderzoek betrekking heeft loopt vanaf het startjaar van de voorgaande GRP's, respectievelijk 2007 (Blaricum), 2009 (Eemnes) en 2007 (Laren), tot aan het moment van schrijven.

2. (Planning van het) onderhoud in beeld

Ter beantwoording van deelvragen 1 tot en met 3 geven wij in dit hoofdstuk een beschrijving en beoordeling van (de planning van) het onderhoud van het rioolstelsel in respectievelijk Blaricum, Eemnes en Laren.

2.1 Blaricum

(De planning van) het onderhoud van het rioolstelsel in Blaricum is als volgt te beschrijven en te beoordelen:

- De gemeente Blaricum heeft conform de Wm een GRP voor 2012-2017 opgesteld. Op basis van het GRP stelt de gemeente jaarlijks een Uitvoeringsprogramma op. Het Uitvoeringsprogramma beschrijft de werkzaamheden die de gemeente in jaar X op het gebied van onderhoud en vervangingen wil uitvoeren, en geeft hier de bijbehorende te verwachte kosten aan. Tot circa 2012 werd een deel van de geplande werkzaamheden echter niet uitgevoerd. Vanaf de huidige planperiode (2012) besteedt de gemeente meer aandacht aan het realistischere plannen van benodigde werkzaamheden.
- De inspecties van het rioolsysteem in Blaricum vonden tot 2009 in principe plaats op basis van een 'signaalsysteem': geconstateerde knelpunten werden zo snel mogelijk opgelost. De gemeente voerde niet op voorhand heel uitgebreide inspecties uit. Vanaf 2009 vindt de uitvoering van de rioolinspecties plaats op basis van een planmatige aanpak. Elk jaar wordt circa 1,5 kilometer riolering gereinigd en geïnspecteerd. Geconstateerde knelpunten worden verdeeld in drie categorieën, waarbij de oplossing binnen een, drie of vijf jaar wordt uitgevoerd.
- Tot 2009 leidde het 'signaalsysteem' tot een forse achterstand in de actualiteit van de inspectiegegevens. Inmiddels (sinds het eerste kwartaal van 2013) zijn van het merendeel van de riolering actuele inspectiegegevens beschikbaar. Circa 90% van de beelden is niet ouder dan 10 jaar.
- Circa 37% van de riolering in Blaricum is ouder dan 50 jaar. Dit hoeft niet direct te betekenen dat de betreffende oude buizen ook slecht(er) van kwaliteit zijn. Zeker gezien de gunstige grondgesteldheid van Blaricum, grotendeels zand, verkeren de buizen in relatief goede staat en zijn de risico's op schade relatief beperkt.

2.2 Eemnes

(De planning van) het onderhoud van het rioolstelsel in Eemnes is als volgt te beschrijven en te beoordelen:

- De gemeente Eemnes heeft niet tegelijkertijd met de gemeente Blaricum en Laren een nieuw GRP vastgesteld. Eemnes had al in 2009 een GRP vastgesteld conform de nieuwe Wm en de daarin nieuw opgenomen zorgtaken voor het hemel- en grondwater. Met het oog op het aflopen van de huidige planperiode (2013) dient het GRP van Eemnes wel op korte termijn geactualiseerd te worden.
- Op basis van het GRP stelt de gemeente jaarlijks een Uitvoeringsprogramma op, dat beschrijft welke werkzaamheden de gemeente in jaar X op het gebied van onderhoud en vervangingen wil uitvoeren en wat de bijbehorende te verwachte kosten zijn. Tot circa het jaar 2012 werd een deel van de geplande werkzaamheden echter niet uitgevoerd. De plannen waren te ambitieus en stonden niet in samenhang met het BEL-brede rioolbeleid. Vanaf 2012 besteedt de gemeente meer aandacht aan het realistischere plannen van benodigde werkzaamheden.
- De inspecties van het rioolsysteem in Eemnes vonden tot 2009 in principe plaats op basis van een 'signaalsysteem': geconstateerde knelpunten werden zo snel mogelijk opgelost. De gemeente voerde

niet op voorhand heel uitgebreide inspecties uit. Vanaf 2009 vindt de uitvoering van de rioolinspecties plaats op basis van een planmatige aanpak. Elk jaar wordt circa 1,5 kilometer riolering gereinigd en geïnspecteerd. Geconstateerde knelpunten worden verdeeld in drie categorieën, waarbij de oplossing binnen een, drie of vijf jaar wordt uitgevoerd.

- De riolering in de gemeente Eemnes ligt onder het grondwaterniveau, waardoor er bij de minste schades direct lekkage optreedt. Direct ingrijpen bij knelpunten is dus van groot belang.
- De gemeente Eemnes beschikt over relatief actuele inspectiegegevens: in 2008 is de technische staat van alle riolen in kaart gebracht.
- Circa 15% van het rioolstelsel bestaat uit rioolbuizen met een buisverbindingstype gebouwd vóór 1970, dat van relatief slechte kwaliteit is. De gemeente Eemnes richt zich voornamelijk op het repareren van knelpunten en kiest voor vervanging van rioolbuizen wanneer dat met het oog op de gesteldheid van de buizen daadwerkelijk noodzakelijk is. Daarnaast wordt afstemming gezocht met het onderhoud van wegen en groenvoorzieningen. Met het oog op het niveau waarop de riolering zich bevindt, namelijk onder het grondwaterniveau, kan deze keuze risico's met zich meebrengen.

2.3 Laren

(De planning van) het onderhoud van het rioolstelsel in Laren is als volgt te beschrijven en te beoordelen:

- De gemeente Laren heeft conform de Wm een GRP 2012-2017 opgesteld. Deze kent dezelfde opbouw als het GRP 2012-2017 van de gemeente Blaricum. De gemeente stelt op basis van het GRP jaarlijks een Uitvoeringsprogramma op. Dit beschrijft de werkzaamheden die de gemeente in jaar X op het gebied van onderhoud en vervangingen wil uitvoeren, en geeft hier de bijbehorende te verwachte kosten aan. Tot circa het jaar 2012 werd een deel van de geplande werkzaamheden echter niet uitgevoerd. De plannen waren te ambitieus en stonden niet in samenhang met het BEL-brede rioolbeleid. Vanaf de huidige planperiode (2012) besteedt de gemeente meer aandacht aan het realistischere plannen van benodigde werkzaamheden. De gemeente hanteert daarbij de strategie om bij reconstructiewerkzaamheden aan de weg ook direct de betreffende riolering te vervangen.
- De inspecties van het rioolsysteem vonden tot 2009 in principe plaats op basis van een 'signaalsysteem': geconstateerde knelpunten werden zo snel mogelijk opgelost, maar de gemeente voerde niet op voorhand heel uitgebreide inspecties uit. Tot het jaar 2009 leidde het niet uitgebreid proactief uitvoeren van inspecties tot een forse achterstand in de actualiteit van de inspectiegegevens. Deze achterstand is inmiddels (sinds het eerste kwartaal van 2013) volledig ingehaald: voor het gehele rioolstelsel zijn actuele inspectiegegevens beschikbaar.
- In de afgelopen 25 jaar heeft de gemeente Laren, met het oog op het uitgangspunt dat bij wegconstructies ook direct de onderliggende rioolbuizen worden vervangen, circa 50% van het totale rioolstelsel vervangen. Desondanks is een proportioneel deel van de vrijvervalriolering¹ ouder dan 50 jaar, namelijk circa 41%. Met name gezien de gunstige grondgesteldheid van Laren, grotendeels zand, verkeren de buizen echter in relatief goede staat en zijn de risico's op schade relatief beperkt.

¹ Vrijvervalriolering maakt gebruik van de zwaartekracht om het water naar de plaats van bestemming te laten lopen.

3. Financiën en bekostiging in beeld

Ter beantwoording van deelvragen 4 tot en met 7 geven wij in dit hoofdstuk een beschrijving en beoordeling van de financiën en bekostiging van het rioolstelsel in respectievelijk Blaricum, Eemnes en Laren.

3.1 Blaricum

De financiën en bekostiging van het rioolstelsel in Blaricum zijn als volgt te beschrijven en te beoordelen:

- Blaricum hanteert het uitgangspunt dat in de planperiode 2012-2017 alleen middelen beschikbaar worden gesteld voor de voortzetting van bestaand beleid. In de planperiode moeten per jaar dezelfde middelen als in 2012 beschikbaar zijn. De kosten mogen in principe niet stijgen. Er komen echter nieuwe wettelijk verplichte activiteiten op het gebied van hemel- en grondwater naar verwachting op de gemeente af, die ook kosten met zich meebrengen. Het is de vraag welke consequenties dit heeft voor de reguliere geplande werkzaamheden op het gebied van onderhoud en investeringen.
- In de planperiode 2012-2017 streeft Blaricum naar 100% kostendekking van het onderhoud en de aanleg en vervanging van riolering en grondwatervoorzieningen. Op het moment van schrijven is dat nog niet het geval: de kostendekking is nu nog lager dan 100%. Om 100% kostendekking te kunnen realiseren moet het rioolheffingstarief worden verhoogd: van 182,71 Euro in 2012 tot 252,62 Euro in 2017. Het streven is om op basis van actuele inzichten jaarlijks het daadwerkelijk benodigde tarief vast te stellen.
- De gemeente Blaricum heeft in 2003 de keuze gemaakt voor het afkoppelen van hemelwater als milieuvriendelijke techniek voor het scheiden van zuiver en afvalwater. Deze keuze bracht een forse investering met zich mee, grotendeels mogelijk gemaakt door een subsidie van Waternet². Op aangeven van Waternet heeft de aanleg van het afkoppelsysteem in 2011 circa een half jaar stil gelegen vanwege nieuwe inzichten over afkoppelsystemen. Het stilleggen zorgde in dat jaar voor een relatief groot verschil tussen de hoogte van de begrote en gerealiseerde kosten. In 2012 is de aanleg echter weer voortvarend opgepakt en is direct al het nog beschikbare budget benut.
- Tot 2012 is slechts een derde van de geplande rioolvervangingen uitgevoerd, waardoor het beslag op financiële middelen beperkt is geweest. Een verklaring voor het overschot is het tijdelijk stilleggen van de aanleg van het afkoppelsysteem. Eventuele overschotten worden gereserveerd voor onderhoud.
- De rioolheffing is sinds 2007 toegenomen van 121,00 Euro in 2007 naar 182,71 Euro in 2012³.

3.2 Eemnes

De financiën en bekostiging van het rioolstelsel in Eemnes zijn als volgt te beschrijven en te beoordelen:

- De kosten voor het rioolstelsel in een gemeente als Eemnes met veel veengrond zijn vaak relatief hoog. Door de natte grond zijn er eerder storingen of kunnen de buizen sneller schade oplopen. Ook

² Waternet is de gemeenschappelijke organisatie van het Waterschap Amstel, Gooi en Vecht en de gemeente Amsterdam.

³ Zie bijlage V voor een overzicht van de jaarlijkse tarieven.

heeft Eemnes met een groot buitengebied te maken, waarvoor speciale verbindingen en tussenpompen moeten worden aangelegd en onderhouden.

- De gemeente Eemnes kent een kostendekking van het onderhoud, de aanleg en de vervanging van riolering en grondwatervoorzieningen van iets meer dan 100%. De gerealiseerde kosten voor het rioolstelsel zijn in Eemnes al enige jaren lager dan op voorhand begroot: er worden met name minder rioolvervangingen uitgevoerd dan op voorhand gepland. Het College van B&W ziet echter nog geen aanleiding om de tarieven te verlagen, met name omdat in 2014 een nieuw GRP vastgesteld wordt en de financiële consequenties hiervan nog niet goed te overzien zijn. Eventuele overschotten worden gereserveerd voor onderhoud. Het tarief voor de rioolheffing is in Eemnes gedaald van 228,00 Euro in 2008 tot 217,56 Euro in 2013⁴. De kosten in Eemnes zitten hem met name in het uitvoeren van herstelwerkzaamheden. De gemeente heeft (vooralsnog) minder kosten dan verwacht (gehad) aan vervangingswerkzaamheden.
- De gemeente Eemnes hanteert het uitgangspunt dat in de planperiode vanaf 2014 per jaar dezelfde middelen als in 2012 beschikbaar zijn en de kosten niet mogen stijgen. Er komen echter nieuwe wettelijk verplichte activiteiten op het gebied van hemel- en grondwater naar verwachting op de gemeente af, die vanzelfsprekend ook kosten met zich meebrengen. Op dit moment is nog niet bekend welke consequenties dit zal hebben voor de reguliere geplande werkzaamheden op het gebied van onderhoud en investeringen.

3.3 Laren

De financiën en bekostiging van het rioolstelsel in Laren zijn als volgt te beschrijven en te beoordelen:

- Laren hanteert de uitgangspunten dat in de planperiode 2012-2017 alleen middelen beschikbaar worden gesteld voor de voortzetting van bestaand beleid en dat in de planperiode per jaar dezelfde middelen als in 2012 beschikbaar zijn en de kosten in principe niet mogen stijgen. De nieuwe wettelijk verplichte activiteiten op het gebied van hemel- en grondwater zullen echter ook kosten met zich mee brengen. Ook voor deze gemeente is nog niet duidelijk welke consequenties dit zal hebben voor de reguliere geplande werkzaamheden op het gebied van onderhoud en investeringen. Gezien de noodzaak tot het vervangen van (zeer) oude buizen in Laren zal dit vermoedelijk problematischer zijn dan in Blaricum of Eemnes.
- In de planperiode 2012-2017 wordt gestreefd naar 100% kostendekking van het onderhoud en de aanleg en vervanging van riolering en grondwatervoorzieningen. Om dit te kunnen realiseren moet het rioolheffingstarief worden verhoogd: van 165,60 Euro in 2012 tot 218,88 Euro in 2017. Dit is een relatief forse stijging, aangezien de gemeente Laren tot voor kort een kostendekking van circa 80% had: de rioolheffing dekte niet alle kosten voor onderhoud, aanleg en vervanging van de riolering en grondwatervoorzieningen.
- De jaarlijks begrote en gerealiseerde kosten voor het rioolstelsel wijken over het algemeen niet sterk van elkaar af.

⁴ Zie bijlage V voor een overzicht van de jaarlijkse tarieven.

- De vervangingsinvesteringen in het Larense rioolstelsel kenmerken zich als evenwichtig over de jaren heen verspreid en in de meeste gevallen gelijktijdig met wegreconstructies. Op die manier worden de kosten zo evenwichtig mogelijk over een langere tijdsperiode verdeeld.
- De rioolheffing is sinds 2007 iets toegenomen van 114,72 Euro in 2007 naar 123,84 Euro in 2011⁵. In 2012 is het tarief verhoogd naar EUR 165,60 vanwege de aanleg van een bergbezinkvoorziening.
- Vanwege de hoge leeftijd van een fors deel van de rioolbuizen zal de gemeente Laren in de komende 30 jaar alle (zeer) oude buizen moeten gaan vervangen om het stelsel als geheel op orde te houden. Deze heel oude buizen brengen te veel risico's voor de kwaliteit van het stelsel als geheel met zich mee, inclusief mogelijk overlast dat niet meer is op te lossen met eenvoudige herstelwerkzaamheden. Deze vervangingen brengen een aantal forse investeringen met zich mee.

⁵ Zie bijlage V voor een overzicht van de jaarlijkse tarieven.

4. Conclusies

De centrale onderzoeksvraag van dit onderzoek luidt: "In hoeverre is (de sturing op) het beheer van het rioolstelsel in respectievelijk Blaricum, Eemnes en Laren voldoende effectief en efficiënt?" Hieronder worden op basis van de zeven deelvragen de conclusies weergegeven.

4.1 Blaricum

(Planning van het) onderhoud

Heeft de gemeente een actueel GRP?

De gemeente Blaricum heeft conform de Wm een actueel en volledig GRP en stelt op basis daarvan jaarlijks een Uitvoeringsprogramma op.

Met welke frequentie vindt inspectie van het rioolstelsel plaats?

De inspecties van het riolsysteem in Blaricum vonden tot 2009 plaats op basis van een 'signaalsysteem'. Tot 2009 kende de gemeente een achterstand in de actualiteit van de inspectiegegevens. Sinds het eerste kwartaal van 2013 is nu circa 90% van de inspectiebeelden niet ouder dan 10 jaar.

Wat is de omvang van het achterstallig onderhoud/ verouderd stelsel en hoe heeft zich dat in de tijd ontwikkeld?

De omvang van het achterstallig onderhoud is niet vast te stellen. Wel is bekend dat op dit moment circa 37% van de riolering in Blaricum ouder is dan 50 jaar.

Financiën/bekostiging

Hoe ontwikkelen begrote en gerealiseerde kosten en opbrengsten zich?

Tot 2012 is slechts een derde van de geplande rioolvervangingen uitgevoerd, waardoor de gerealiseerde kosten al langere tijd lager uitvallen dan begroot. De rioolheffing is sinds 2007 wel toegenomen.

In 2011 is er vanwege het stilleggen van de aanleg van een afkoppelsysteem circa een half jaar sprake geweest van fors lagere kosten voor het rioolstelsel dan op voorhand begroot. In 2012 zijn de activiteiten weer opgepakt en is direct al het nog beschikbare budget benut.

Hoe verhoudt de activiteitenplanning zich tot de realisatie van onderhoud en investeringen?

Tot 2012 werd een deel van de geplande werkzaamheden niet uitgevoerd. Vanaf de huidige planperiode richt de gemeente zich op het realistischer plannen van de benodigde werkzaamheden.

Wat is de meerjarige prognose van investeringen en kosten op basis van het GRP?

De gemeente Blaricum hanteert het uitgangspunt dat in de planperiode per jaar dezelfde middelen als in 2012 beschikbaar zijn en de kosten niet mogen stijgen. Nieuwe verplichte activiteiten zullen echter ook kosten met zich meebrengen.

Wat betekent deze ontwikkeling voor de tarieven van het rioolrecht?

In de planperiode 2012-2017 wordt gestreefd naar 100% kostendekking. De gemeente Blaricum verhoogt op basis van dit uitgangspunt het rioolheffingstarief.

4.2 Eemnes

(Planning van het) onderhoud

Heeft de gemeente een actueel GRP?

De gemeente Eemnes heeft conform de Wm een volledig GRP, dat met het oog op het aflopen van de planperiode wel op korte termijn geactualiseerd dient te worden.

Met welke frequentie vindt inspectie van het rioolstelsel plaats?

De inspecties van het rioolsysteem in Eemnes vonden tot 2009 in principe plaats op basis van een 'signaalsysteem'. De gemeente Eemnes beschikt over relatief actuele inspectiegegevens: in 2008 is de technische staat van alle riolen in kaart gebracht.

Wat is de omvang van het achterstallig onderhoud/ verouderd stelsel en hoe heeft zich dat in de tijd ontwikkeld?

De omvang van het achterstallig onderhoud is niet vast te stellen. Wel is bekend dat op dit moment circa 15% van het rioolstelsel een buisverbindingstype heeft dat is gebouwd vóór 1970. Deze zijn van relatief slechte kwaliteit.

Financiën/bekostiging

Hoe ontwikkelen begrote en gerealiseerde kosten en opbrengsten zich?

De gerealiseerde kosten voor het rioolstelsel zijn in Eemnes al enige jaren lager dan op voorhand begroot: er worden met name minder rioolvervangingen uitgevoerd dan gepland. Het rioolheffingstarief is sinds 2008 iets gedaald.

Hoe verhoudt de activiteitenplanning zich tot de realisatie van onderhoud en investeringen?

In de afgelopen jaren zijn er met name minder rioolvervangingen uitgevoerd dan op voorhand gepland.

Wat is de meerjarige prognose van investeringen en kosten op basis van het GRP?

De gemeente Eemnes hanteert het uitgangspunt dat in de planperiode per jaar dezelfde middelen als in 2012 beschikbaar zijn en de kosten niet mogen stijgen. Nieuwe verplichte activiteiten zullen echter ook kosten met zich meebrengen.

Wat betekent deze ontwikkeling voor de tarieven van het rioolrecht?

De gemeente Eemnes kent een kostendekking van iets meer dan 100%. Het College van B&W ziet echter nu nog geen aanleiding om de tarieven te verlagen: het wil eerst de financiële consequenties van het nieuw op te stellen GRP afwachten. Eventuele overschotten worden gereserveerd voor onderhoud.

4.3 Laren

(Planning van het) onderhoud

Heeft de gemeente een actueel rioleringsplan?

De gemeente Laren heeft conform de Wm een actueel en volledig GRP en stelt op basis daarvan jaarlijks een Uitvoeringsprogramma op.

Met welke frequentie vindt inspectie van het rioolstelsel plaats?

De inspecties van het rioolsysteem vonden tot 2009 plaats op basis van een 'signaalsysteem'. Tot het jaar

2009 leidde het niet uitgebreid proactief uitvoeren van inspecties tot een forse achterstand in de actualiteit van de inspectiegegevens. Deze achterstand is inmiddels (sinds het eerste kwartaal van 2013) volledig ingehaald: voor het gehele rioolstelsel zijn actuele inspectiegegevens beschikbaar.

Wat is de omvang van het achterstallig onderhoud/ verouderd stelsel en hoe heeft zich dat in de tijd ontwikkeld?

De omvang van het achterstallig onderhoud is niet vast te stellen. Wel is bekend dat op dit moment circa 41% van de riolering in Laren 50 jaar of ouder is, ondanks een groot aantal vervangingen in de afgelopen jaren.

Financiën/bekostiging

Hoe ontwikkelen begrote en gerealiseerde kosten en opbrengsten zich?

De jaarlijks begrote en gerealiseerde kosten voor het rioolstelsel wijken over de jaren heen bezien niet sterk van elkaar af. De rioolheffing is in het jaar 2012 fors verhoogd in verband met de aanleg van een bergbezinkvoorziening.

Hoe verhoudt de activiteitenplanning zich tot de realisatie van onderhoud en investeringen?

Tot 2012 werd een deel van de geplande werkzaamheden niet uitgevoerd. Vanaf de huidige planperiode richt de gemeente zich op het realistischer plannen van de benodigde werkzaamheden.

Wat is de meerjarige prognose van investeringen en kosten op basis van het GRP?

De gemeente Laren hanteert het uitgangspunt dat in de planperiode per jaar dezelfde middelen als in 2012 beschikbaar zijn en de kosten niet mogen stijgen. Nieuwe verplichte activiteiten zullen echter ook kosten met zich meebrengen.

Vanwege de hoge leeftijd van een fors deel van de rioolbuizen zal de gemeente Laren in de komende 30 jaar alle (zeer) oude buizen moeten gaan vervangen. Dit brengt forse investeringen met zich mee.

Wat betekent deze ontwikkeling voor de tarieven van het rioolrecht?

In de planperiode 2012-2017 wordt gestreefd naar 100% kostendekking. De gemeente Laren verhoogt op basis van dit uitgangspunt het rioolheffingstarief. Ook de benodigde vervangingsinvesteringen vragen om een verhoging van het tarief.

Bijlagen

Bijlage I – Normenkader

Bij het beantwoorden van de onderzoeksvragen is gebruik gemaakt van het volgende normenkader:

Onderzoeksaspect	Norm
(Beheer van) technische kwaliteit rioolstelsel	Aan het investeren in, het onderhouden van en het controleren van het rioolstelsel van de gemeente ligt een stelsel van regels, voorschriften en procedures ten grondslag. De gemeente conformeert zich aan dit stelsel. De gemeente heeft eisen opgesteld voor de maximale omvang van achterstallig onderhoud en/of verouderd deel van het stelsel. De gemeente conformeert zich aan deze eisen. Indien de gemeente geen eisen heeft opgesteld voor de maximale omvang achterstallig onderhoud en/of verouderd deel van het stelsel, blijft de gemeente met de omvang binnen de daarvoor landelijk gestelde kaders.
(Beheer van) bekostiging/ financiën rioolstelsel	De gemeente heeft een financiële planning opgesteld voor (werkzaamheden die noodzakelijk zijn voor) het investeren in, het onderhouden van en het controleren van het rioolstelsel. De gemeente conformeert zich aan deze planning. De gemeente heeft zicht op de wijze waarop de (begrote en gerealiseerde) kosten van het rioolstelsel en opbrengsten van het rioolrecht zich tot elkaar verhouden en zich ontwikkelen. De gemeente heeft zicht op de meerjarige prognose van de kosten van het rioolstelsel en de wijze waarop deze prognose van invloed is op de tarieven van het rioolrecht.

Bijlage II – Werkwijze

Voor het uitvoeren van de korte toets is de volgende werkwijze gehanteerd:

1. Stap 1: Documentanalyse. In bijlage IV staat een overzicht van de bestudeerde documentatie.
2. Stap 2: Interviews met de met de bij rioolstelsel betrokken personen uit de ambtelijke organisatie van de BEL-combinatie en de betrokken portefeuillehouders. In bijlage III staat een overzicht van de geïnterviewde personen.
3. Stap 3: Analyse en opstellen (concept)notitie. De resultaten van de voorgaande stappen zijn geanalyseerd en beschreven in voorliggende notitie. De conceptnotitie is voor ambtelijk wederhoor aangeboden aan de gemeentesecretaris van de BEL-combinatie. De ambtelijke reacties hebben wij verwerkt in een definitieve notitie met conclusies.

Bijlage III – Geïnterviewde personen

#	Datum	Naam	Organisatie
1	23 april 2013	Dhr. W. van Twillert	BEL-combinatie
2	23 april 2013	Dhr. E. De Jong	Gemeente Laren
3	24 april 2013	Dhr. H. Stolker	BEL-combinatie
4	24 april 2013	Dhr. B. Vos	BEL-combinatie
5	24 april 2013	Mw. I. De Joode-Baljet	Gemeente Blaricum
6	24 april 2013	Dhr. E. van IJken	Gemeente Eemnes

Bijlage IV – Bestudeerde documentatie

#	Documentnaam	Versie	Datum
	Gemeentelijk Rioleringsplan Eemnes 2009-2013	Vastgesteld door de raad	November 2008
	Gemeentelijk Rioleringsplan Blaricum 2012-2017	Vastgesteld door de raad	18 december 2012
	Gemeentelijk Rioleringsplan Laren 2012-2017	Vastgesteld door de raad	19 december 2012

Bijlage V – Overzicht jaarlijkse tarieven rioolheffing (meerpersoonshuishouden, in euro's)

Jaar	Blaricum	Eemnes	Laren
2007	121,00	228,00	114,72
2008	151,00	228,00	114,72
2009	151,00	228,00	114,72
2010	151,00	218,00	114,72
2011	166,10	216,00	123,84
2012	182,71	221,04	165,60
2013	206,00	217,56	165,60